

Boże Narodzenie w Transylwanii

Między Bożym Narodzeniem a świętem Trzech Króli węgierskie rodziny wspólnie spędzają czas. W obszarach wiejskich dzieci i młodzi mężczyźni kolędują ['kántálás'], odgrywają szopki ['betlehemezés'] oraz uczestniczą w starodawnej węgierskiej tradycji 'regölés'.

Podczas kántálás grupa wędruje po wsi i odwiedza domostwa, pytając, czy mogą wystąpić dla właściciela i jego rodziny. Jeśli je otrzymają, wchodzi do środka i śpiewają tradycyjne węgierskie kolędy. Teksty pieśni dotyczą historii narodzin Chrystusa i poszukiwania bezpiecznego schronienia przez Świętą Rodzinę. Po ich odśpiewaniu, głowa domu częstuje kolędników makowcem, roladą orzechową i grzonym winem. Dawniej kolędować zaczynało już w południe, co pozwalało młodszym dzieciom na udział w zabawie; po południu starsi kolędowali dalej. Tradycja ta jest wciąż żywa w mniejszych miejscowościach, a wiele miasteczek i wsi ma swoje własne związane z tym zwyczaje. Betlehemezés to tradycyjna transylwańska szopka; biorą w niej udział młodzi mężczyźni, którzy chodzą od domu do domu z makietą szopki i odgrywają sceny związane z przyjściem

Jezusa na świat. W historii pojawiają się często elementy humorystyczne, np. motyw przygłuchego pasterza, który w katastrofalny sposób interpretuje wydarzenia, których jest świadkiem. Ta tradycja nosi też nazwę pásztorjáték, tj. pastorałki. Pierwsze udokumentowane przedstawienie miało miejsce w XVI w. W dzisiejszych czasach tradycję tę podtrzymują Seklerzy we wschodniej Transylwanii oraz zamieszkujący Mołdawię Czengowie. Wiele organizacji non-profit także stara się o podtrzymanie tej tradycji. Regölés to najstarsza z tych trzech tradycji. Słowo regös oznacza wędrownego pieśniarza, który w średniowieczu podróżował z miasta do miasta i z domostwa do domostwa i przyjmował zapłatę w jedzeniu. Teksty jego pieśni zawierały starożytne inkantacje i wierzono, że ich treść wpływa na bieg wydarzeń. Pieśniarze ubrani byli w zwierzęce skóry i nosili ceramiczne piszczałki. Nie grali melodii, nadawali jedynie rytm swoim śpiewom. Składali też gospodarzom noworoczne życzenia dobrobytu, zdrowia i płodności. Słowo regölés ma ugrofińskie korzenie; powtarzające się systematycznie elementy refrenu pochodzić mogą z czasów tradycji pogańskich, kiedy to szamani w transie odprawiali rytuały.